

SFO ger många gånger insatsen

Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare fokuserar stenhårt på ökad lönsamhet i oljeväxter, lin och vallfrö. Tack vare odlarnas serviceavgift kan man bedriva försök och forskning. Även marknadsbevakning och representation vid förhandlingar och tvister ingår i verksamheten som ger odlarna många gånger tillbaka på insatsen.

Text: Johan Biärsjö, Svensk Raps AB

Foto: Hans Jonsson, Svensk Frötidning

Branscher som oljeväxter och vallfrö utvecklas genom att vi bedriver forskning och försök. Och naturligtvis att vi snabbt publicerar resultaten för er odlare som finansierar försöken. SFO och Svensk Raps verksamheter är starkt fokuserade på ökad lönsamhet i oljeväxter, lin och vallfrö. Försök och odlingsutveckling är också den särklassigt största posten i verksamheten. Men vi ska också vara klara över att det är förhållandevis små branscher och därmed ganska begränsade medel som står till förfogande. Svensk Raps oljeväxtförsök omsätter 2,7 miljoner per år. Vallfröbudgeten medger inte så stora satsningar men under en treårsperiod drivs Vallfrö 10 000 vilket årligen omsätter en dryg miljon.

Frivilliga avgifter i Sverige

Verksamheten i Svensk Raps AB och SFO finansieras med avgiften 1,9 öre per kg producerade oljeväxter och lin och 1 procent av vallfrölikviden. Det här är till skillnad från flera länder i vårt närområde frivilliga avgifter.

Vågskålen väger åt rätt håll

Detta kostar SFO:s avgift dig
Ungefärlig kostnad

Detta ger SFO:s verksamhet dig
OBS endast ett exempel bland många per grödslag.

VÅRRAPS

- 40 kr/ha

+ 1000 kr/ha
(nytt betningsmedel mot jordloppor)

HÖSTRAPS

- 60 kr/ha

+ 500 kr/ha
(nya sortresultat)

VALLFRÖ

- 60 kr/ha

+ 1000 kr/ha
(stråförkortning i rödsvingel)

Vi har få problem med att odlare inte vill betala avgiften. Förståelsen för nödvändigheten av vårt utvecklingsarbete är mycket stort.

Men vi måste som organisation alltid vara beredda att förklara på vilket sätt

odlaravgiften kommer raps- och vallfröodlaren till nytta. I grund och botten anser jag själv att försök, forskning och information är grundpelare i en framgångsrik bransch. Men låt oss se närmare på vilken nytta verksamheten gör.

Illustration: Ulrika Clarin

Serviceavgiften för oljevaxter blir omräknat per hektar cirka 60 kronor för en höstrapsodlare och cirka 40 kronor för en vårraps- eller linodlare. Med ett rapspris på 2:50 kronor per kilo utgör serviceavgiften därmed 0,7 procent av intäkten. En timotejodlare betalar ungefär 60 kronor per hektar med dagens prissituation.

Utvecklingsarbetet ger mer

Vår försöks- och informationsverksamhet ska alltså förbättra lönsamheten med minst den siffran varje år eller över en femårsperiod med minst 3,5 procent (5 år x 0,7 procent per år). Nu är det ju lite osvenskt att lyfta fram hur duktig man är, men jag menar att SFO och Svensk Raps AB med hög buret huvud kan motivera de avgifter medlemmarna betalar. Här kommer några exempel.

Vårraps: Behovet att beta mot jordloppor är skriande stort. Betningsförsöken 2009 visar att betning med ett nytt medel Elado ökar intäkten med mer än 1 000 kronor per hektar. De resultaten används för att vårrapsutsädet 2010 skall vara betat med effektivare

betningsmedel än 2009.

Höstraps: Ett stort antal odlingstekniska försök visar hur stor betydelse höststängerna har för höstrapsens slutliga skörd. Men antalsmässigt dominerar ändå sortförsöken och även dessa är viktiga verktyg för odlaren. Man kan tycka att det är små skillnader i avkastning men Svensk Raps sortförsök visar att skillnaden mellan den i försöken bästa sorten Galileo och den i odling dominerande sorten Catalina är 500 kronor per hektar. Att följa rapporteringen av sortförsöken på www.svenskraps.se är alltså lönsamt.

Vallfrö: Sedan två år drivs det mycket omfattande projektet Vallfrö 10 000 vilket är helt beroende av en stark ekonomi i odlarorganisationen. Merparten av den dryga miljon som årligen under tre år läggs på projektet tas ur SFOs och de lokala föreningarnas balansräkningar. Mängder av resultat och information har redan kommit vallfröodlarna till del. Bland mycket annat visar försöken i Vallfrö 10 000 att ståförkortning i till exempel rödvingel ger mellan 10 och 30 procent skördeökning.

Stark förhandling

Under 2009 drabbades en stor del av vårrapsodlande medlemmar av dålig uppkomst hos den nya sorten Ritz. SFO förhandlade för medlemmarnas räkning och det slutliga förhandlingsresultatet, om vi slår samman utbetalningar i så kallad goodwill, blev närmare 15 mil-

”Försök, forskning och information är grundpelare i en framgångsrik bransch.”

joner kronor. Det motsvarar tre gånger summan av de samlade avgifterna som SFO-medlemmarna betalar.

Jag menar därför att de serviceavgifter som medlemmarna betalar utan tvekan kommer tillbaka till odlarna i form av ökad lönsamhet i odlingen. Ja flera gånger om faktiskt. Nyttan och avgiften är dessutom synnerligen demokratisk eftersom både kostnaden som tas ut och den vinst man får av resultaten är per hektar. Stor som liten odlare betalar alltså samma kostnad per hektar.

Svensk kvalitet efterfrågas

Den svenska försöksverksamheten för oljevaxter och vallfrö är med nödvändighet mindre omfattande än i våra grannländer. Men vi ligger väl framme då det gäller kvaliteten. Det bevisas av att svenska försöks- och forskningsresultat efterfrågas på europeiska konferenser. Det är viktigt att vi i Sverige har en kvalificerad utvecklingsverksamhet också på, i europeiskt perspektiv, ganska små grödor som oljevaxter och vallfrö. Dels för att vi givetvis inte kan utveckla den svenska odlingen enbart med resultat från våra grannländer. Men väl

”Vi har få problem med att odlare inte vill betala avgiften. Förståelsen för nödvändigheten av vårt utvecklingsarbete är mycket stort.”

så viktigt är att vi med hjälp av vår egen forsknings- och försöksverksamhet kan ha ett utbyte med andra försöksorganisationer i Europa.

Sneglar vi på några av våra grannländer kan vi konstatera att avgifterna ibland, men absolut inte alltid, är något lägre eftersom man har större arealunderlag. Däremot är det vanligtvis inte fråga om frivilliga avgifter utan i princip obligatoriskt för alla odlare. Här kommer några exempel.

Promilleavgift i Danmark

I Danmark är den avgift som finansierar oljeväxt- och spannmålsförsöken, den så kallade promilleavgiften, en form av skatt och alltså synnerligen obligatorisk. Benämningen promilleavgift är gammal och har inget med alkoholrelaterade promillen att göra. Avgiften läggs på priset för pesticider och är olika stor beroende på vilken miljöpåverkan pestiden anses ha. Totalt inbringar promilleavgiften 250 miljoner DKK. Det finansierar bland annat en stor del av den försöksverksamhet som sköts genom Landscentret i Skejby, Aarhus men också marknadsföring och information i det danska lantbruket.

De danska fröodlarna betalar en avgift på totalt 0,4 procent av frölikviden

” Jag menar att de serviceavgifter som medlemmarna betalar utan tvekan kommer tillbaka till odlarna i form av ökad lönsamhet i odlingen. Ja flera gånger om faktiskt.”

(att jämföra med 1 procent här i Sverige). Hälften av detta går till forskning och försök och den andra hälften för att finansiera Branschutzvalget för frö. Men eftersom den danska arealen är runt 80 000 hektar ger dessa 0,4 procent cirka 2,8 miljoner DKK. Försök och forskning får alltså hälften av denna summa samt ytterligare tillskott från promilleavgiften. Forskning och försök för vallfrö i Danmark omsätter årligen nära tre miljoner DKK.

Obligatoriskt i Tyskland

I Tyskland finansieras oljeväxtförsöken (och annan verksamhet inom oljeväxter) av UFOP. Det är liksom Svensk Raps en branschorganisation med nära samarbete med både lantbrukets organisationer och utsädesbranschen. UFOP finansieras genom att man i utsädesförsäljningen lägger på en obligatorisk avgift på 70 cent per kilo utsäde, vilket motsvarar cirka 20 kronor per

hektar. Men då ska vi betänka att Tyskland har ca 1,5 miljoner hektar raps och UFOP därmed har en budget på 30 miljoner SEK.

Frivilligt i Frankrike

I Frankrike finansieras deras oljeväxtorganisation FOP som handhar marknads- och intressebevakning av 20 cent per ton raps. Denna avgift tas upp av handelsföretagen men är frivillig, alltså på samma sätt som våra 1,9 öre. Försök och forskning sköts genom CETIOM, en mycket välrenommerad organisation i Frankrike och internationellt. CETIOM finansieras genom en obligatorisk avgift på 2 euro per ton raps som också tas upp av handelsföretagen. 2 euro per ton är samma avgift som våra 1,9 öre (19 kronor per ton). Eftersom Frankrike liksom Tyskland har 1,5 miljoner hektar har de en imponerande budget för forskning och försök. «

Fokus på ökad lönsamhet

Avgifter till SFO

Oljeväxter & Lin
1,9 öre per kg
producerat frö

Vallfrö
1 % av frölikviden

Används till

- Forskning
- Försök
- Information
- Bevakning

Ger

- Ekonomiskt mervärde i odlingen.
- Skarpt utvärderade resultat via Svensk Frötidning, informationsmöten m.fl. informationskanaler.
- Snabb information via hemsidan www.svenskraps.se
- Trygghet vid tvister